

Prokázání vzniku škody

Vznik škody lze prokázat i jinak než jen soudním rozhodnutím. Otázka vzniku škody, jako jednoho z předpokladů obecné i objektivní odpovědnosti za škodu, je sice otázkou skutkovou, avšak ...

Vznik škody lze prokázat i jinak než jen soudním rozhodnutím. Otázka vzniku škody, jako jednoho z předpokladů obecné i objektivní odpovědnosti za škodu, je sice otázkou skutkovou, avšak posouzení, které skutkové okolnosti jsou z hlediska naplnění hypotézy právní normy rozhodující, je posouzením právním.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 860/2002, ze dne 20.2.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. T., zastoupeného advokátem, proti žalovaným 1/ V. V., a 2/ T. M., o 476.934,10 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 23 C 5/2000, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. listopadu 2001, č. j. 22 Co 223/2001-55, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 11. 2001, č. j. 22 Co 223/2001-55, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 24. 1. 2001, č. j. 23 C 5/2000-35, se zrušují a věc se vrací obvodnímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 24. 1. 2001, č. j. 23 C 5/2000-35, zamítl žalobu s návrhem, aby byla žalovaným uložena povinnost zaplatit žalobci společně a nerozdílně 476.934,10 Kč s 15 % úrokem od 22. 6. 1999 do zaplacení, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Rozhodl tak o uplatněném nároku na náhradu škody způsobené tím, že žalovaní, kteří jako advokáti zastupovali žalobce v řízení vedeném u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 8 C 938/97, vedle nároku žalobce na uspokojení pohledávky neuplatnili proti dlužníkovi též nárok žalobce na zaplacení úroků z prodlení, čímž došlo k jeho promlčení a tím ke vzniku škody. Soud prvního stupně při svém rozhodnutí vycházel ze zjištění, že ve sporu proti žalovanému J. H. vedeném u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 8 C 938/97 žalobce udělil plnou moc k zastoupení v řízení nejprve prvnímu žalovanému dne 10. 2. 1997 a poté druhému žalovanému dne 22. 1. 1998. Předmětem sporu byla částka 575.353,10 Kč z titulu nedoplatku kupní ceny, úroky z prodlení z této částky žalovány nebyly. Žalobě bylo co do částky 470.600,50 Kč pravomocně vyhověno rozsudkem soudu prvního stupně ze dne 21. 5. 1998, potvrzeným rozsudkem odvolacího soudu ze dne 3. 12. 1998. Úroky z prodlení z přisouzené částky za dobu od 4. 2. 1995 do budoucna pak žalobce uplatnil vůči dlužníkovi dne 4. 2. 1999 samostatnou žalobou, které bylo rozsudkem Okresního soudu v Benešově ze dne 20. 10. 1999, sp. zn. 6 C 122/99, vyhověno. Úroky z prodlení za dobu od 16. 12. 1993 do 3. 2. 1995 žalobce s ohledem na promlčení již soudně po J. H. nevymáhal, a nárok na jejich zaplacení z titulu náhrady škody uplatnil proti žalovaným s tím, že mu způsobili škodu v souvislosti s vadným poskytnutím právní služby. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žaloba byla podána předčasně, neboť žalobce by se mohl domáhat náhrady škody po žalovaných teprve tehdy, až by jeho žaloba vůči dlužníkovi na zaplacení úroků z prodlení byla zamítnuta z důvodu promlčení. Není totiž jisté, zda by dlužník námitku promlčení skutečně vznesl.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 21. 11. 2001, č. j. 22 Co 223/2001-55, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud vycházel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a shodně s ním dospěl k závěru, že žalobce dosud neprokázal vznik škody jakožto jeden ze základních předpokladů vzniku odpovědnosti za škodu ve smyslu ust. § 420 obč. zák. a žaloba byla podána předčasně. V době, kdy poškozený uplatní nárok na náhradu škody, musí totiž škoda v objektivně vyjádřitelné podobě již existovat, a nemůže být pouze hypotetickým nárokem, který může nastat za splnění dalšího předpokladu, a to - že žalobce nebude ve sporu se svým dlužníkem úspěšný proto, že dlužník pravděpodobně vznesl námitku promlčení.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání z důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Odvolacímu soudu vytýká nesprávné právní posouzení věci, pokud jde o otázku vzniku škody. Namítá, že názor odvolacího soudu o nutnosti nejprve vymáhat předmětné úroky z prodlení po dlužníku J. H. v soudním řízení je v rozporu se zásadami prevence vzniku škod. Poukazuje na to, že s ohledem na předchozí postup J. H. a jeho zástupce v soudních sporech je nepochybné, že se bude bránit námitkou promlčení, a proto uplatňování promlčené části úroků z prodlení by jen zbytečně způsobilo další škody. Žalobce dovozuje, že na jeho straně vznikla škoda již v momentě, kdy do té doby s úspěchem vymahatelný nárok se v důsledku porušení právních povinností advokáta oslabil na pouhou naturální obligaci a kdy vzhledem k dosavadnímu jednání dlužníka bylo možno bez zásadních pochybností učinit závěr, že ten by námitku promlčení v soudním řízení vznesl. Navrhl zrušení rozsudků soudů obou stupňů a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Dovolací soud postupoval podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2001 a po přezkoumání napadeného rozsudku dospěl k závěru, že dovolání je v dané věci přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a je opodstatněné.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Zamítavé rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze závěru, že žaloba na náhradu škody je předčasná, neboť škoda musí existovat již v době, kdy nárok na její náhradu je poškozeným uplatněn, a škoda dosud žalobci nevznikla, neboť k jejímu vzniku by mohlo dojít až za situace, že žalobce se svým nárokem proti dlužníkovi neuspěl v soudním řízení proto, že dlužník vznesl námitku promlčení.

S odvolacím soudem je třeba souhlasit v tom, že jedním ze základních předpokladů odpovědnosti za škodu podle hmotného práva (§ 420 obč. zák.) je vznik škody na straně poškozeného a že na žalobci leží důkazní břemeno o tom, že škoda vznikla. Při rozhodování soudu o nároku na náhradu škody je však třeba vycházet i z ust. § 154 o. s. ř., které stanoví, že pro rozsudek je rozhodující stav v době

jeho vyhlášení. Toto ustanovení platí i pro rozhodování odvolacího soudu a znamená, že rozhodující je skutkový stav věci, jaký je v době, kdy soud vyhlašuje své rozhodnutí, a nikoliv jaký byl v době podání žaloby. Z hlediska uplatněného nároku je tedy rozhodující otázka vzniku škody a její existence v době, kdy soud o nároku na její náhradu rozhoduje, a nikoliv v době, kdy byl nárok na její náhradu poškozeným uplatněn.

Dalším důvodem, kterým byl odvolací soud veden při svém rozhodnutí, je závěr o předčasnosti žaloby z hlediska vzniku škody.

Žalobce uplatnil nárok na náhradu škody na základě skutkových tvrzení, že mu vznikla škoda v důsledku jednání žalovaných, kteří ho zastupovali v soudním řízení o zaplacení jistiny a řádně nesplnili své povinnosti vyplývající ze zákona o advokacii, takže u soudu nebylo včas uplatněno jeho právo na úroky z prodlení proti jeho dlužníkovi, právo tak nebylo dlužníkem uspokojeno a promlčelo se.

Otázka vzniku škody, jako jednoho z předpokladů obecné i objektivní odpovědnosti za škodu (včetně odpovědnosti advokáta podle § 24 zákona č. [85/1996](#) Sb., o advokacii), je sice otázkou skutkovou, jak správně uvedl odvolací soud, avšak posouzení, které skutkové okolnosti jsou z hlediska naplnění hypotézy právní normy rozhodující, je posouzením právním. Názor odvolacího soudu, z něhož vychází jeho rozhodnutí, že škoda spočívající v tom, že pohledávka věřitele není a nebude již dlužníkem uspokojena, může vzniknout teprve, až soud rozhodne o zamítnutí žaloby na plnění proti dlužníkovi z důvodu promlčení, není správný.

Vznik škody, v daném případě ušlého zisku, představovaného ztrátou majetkového přínosu, jenž poškozený jakožto věřitel mohl od svého dlužníka očekávat při obvyklém sledu událostí, nebyt tvrzeného pochybení žalovaných při výkonu advokacie, lze prokázat i jinak než jen soudním rozhodnutím. Vznik škody na straně věřitele v takovém případě předpokládá, že jeho právo na plnění proti dlužníkovi není uspokojeno, nebylo u soudu včas uplatněno a nelze je již na dlužníkovi vymáhat, protože v soudním řízení by se úspěšně ubránil námitkou promlčení, a dobrovolně plnit odmítá. Otázku důvodnosti a existence práva žalobce na plnění proti jeho dlužníkovi i otázku promlčení tohoto práva lze samozřejmě řešit v řízení o náhradu škody jako otázku předběžnou, aniž by muselo o nároku věřitele proti dlužníkovi proběhnout řízení, v němž by byla otázka promlčení nároku posouzena. Námitka promlčení může sice být dlužníkem úspěšně uplatněna jen v soudním řízení vedeném proti němu o zaplacení pohledávky, neboť její uplatnění mimo soudní řízení nemá právní účinky, to však neznamená, že by soud v jiném řízení se nemohl po skutkové stránce otázkou promlčení a jeho předpoklady zabývat. Je totiž na věřiteli, aby prokázal takové skutkové okolnosti, z nichž vyplývá jednoznačný závěr, že dlužník odmítl splnit jeho pohledávku, že dobrovolně mu ji plnit nehodlá a že i v případě uplatnění promlčeného nároku u soudu bylo s ohledem na jeho předchozí postoj k plnění závazků vůči věřiteli a na jeho dosavadní vztah k němu zřejmé, že by v rámci obrany proti žalobě se důvodně dovolal promlčení. Z toho, že z hlediska okamžiku vzniku škody je relevantní i námitka promlčení vznesená proti mimosoudně uplatněnému nároku, vychází ostatně i dosavadní judikatura (srov. R 13/1986).

K prokázání vzniku škody není tedy nezbytné, aby žalobce nejprve vymáhal svou pohledávku vůči dlužníkovi v soudním řízení a aby tak byl znám jeho negativní výsledek, nehledě k tomu, že i neúspěch žalobce ve sporu vůči dlužníkovi, který v soudním řízení vznesl námitku promlčení, nebrání

dobrovolnému plnění ze strany dlužníka. Promlčením totiž zaniká pouze nárok, tj. právo na soudní uplatnění pohledávky, nikoliv samo právo věřitele, takže ani zamítnutí žaloby pro promlčení není nezvratným důkazem o tom, že právo věřitele nemůže být dlužníkem ani v budoucnu dobrovolně uspokojeno. Splní-li dlužník dluh, který tomuto promlčenému právu odpovídá, nejde o bezdůvodné obohacení, jehož vydání by mohl dlužník později požadovat.

Protože ani pravomocným rozhodnutím soudu o zamítnutí žaloby věřitele proti dlužníkovi z důvodu promlčení závazek dlužníka nezaniká, trvá dál jako naturální obligace a i poté může být dobrovolně splněn, nelze dovodit, že by pravomocné zamítnutí žaloby proti dlužníkovi tvořilo překážku, aby se věřiteli nedostalo totéž plnění dvakrát, jednou z titulu náhrady škody od žalovaných a jednou dobrovolným plněním promlčeného dluhu z titulu úroků z prodlení od dlužníka. V takové situaci, kdy jednomu věřiteli plní dva dlužníci stejný dluh z odlišného právního důvodu, platí, že v rozsahu, v jakém splnil věřiteli jeden z nich, zaniká dluh a tím i povinnost druhého.

Protože napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé spočívá na nesprávném právním posouzení otázky vzniku škody, má z tohoto hlediska po právní stránce zásadní význam, a dovolání proti němu je jak přípustné (§ 237 odst. 1 písm. c/, odst. 3 o. s. ř.), tak z uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je i důvodné.

Dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř.) a protože důvod, pro který byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, byl i tento rozsudek zrušen a věc byla vrácena Obvodnímu soudu pro Prahu 2 k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)